

svećenički život, pa zato i njegovo svećeničko djelovanje. *Ali sveci još daleko više rade u vječnosti za ljude na Zemlji.* Omogućila nam je, da malko dublje zavirimo u te tako zanimljive probleme svetačkog djelovanja na Nebu, sv. Mala Terezija. Ali je već iz psiholoških razloga razumljivo, da je *to djelovanje* novih nebeskih stanovnika, radi našeg odnosa prema svecu i svetici, *daleko jače, kad su od Pape kanonizirani.* Učinimo dakle, svi, što god možemo, da se to što prije ostvari i s obzirom na našeg Blaženika. Moliti se i žrtvovati na tu nakanu možemo svi. A mnogi mogu učiniti i nešto drugo. *Možda je ovo uz njegovu proslavu najzgodnija prilika za to.*

F. K.

NOVI TIP SVEĆENIKA

Svećenik naših dana proživljava krizu, revoluciju.

Ova kriza nema harmonične putanje. Kao i sve ljudske stvari ona se razvija kroz kaos događaja, kroz nesigurnost situacija, strastvenih reakcija, pretjerivanja i kroz sudar generacija. Neki triumfiraju, drugi ne znaju što zapravo treba misliti. Neki vide svršetak njihove misije, čak i njihove vjere. Jedno je posve sigurno: svećenik je u krizi.

O ovoj krizi su napisane mnoge knjige i učinjene mnoge ankete. Rezultat istih možemo sažeti u jednu rečenicu: Kriza svećenika koja je ustvari kriza modernoga čovjeka je za nj kriza vjere. Ona mu razbija nutarnje jedinstvo.

Da bi čovjek uopće mogao živjeti, potrebne su mu strukture. On je u nezavidnom položaju, gubi ekvilibrij dok nije ukorjenjen u obitelj, sredinu, zvanje. Evo, upravo to i svećenik proživljava. Dosada je on postepeno ulazio u kadar institucija koji ga je štutio, formirao za određene ciljeve i omogućivao mu nužni ekvilibrij koji mu je pomagao da se suoči sa svijetom i da ga povede k Bogu. I sam svijet mu je pružao strukture solidno napravljene. Naravno kao i svaki čovjek i on je poznavao padove. Izazivao je i skandale. Ali to su bili momentalni, prolazni akcidenti. Razbijen, pokajan, on se ponovo vraćao u norme iz kojih je za čas izišao, u norme koje su mu se odonda činile solidarnijim, još sigurnijim.

Danas se strukture lome. Nisu to više prolazne sumnje ili partikularne, male napasti što ga salijeću. On je napadnut u svojim ljudskim živim silama. Danas mu njegovo »zanimanje« svećenika ne pruža kao nekada osjećaj proživljenog

ljudskog života, ljudske punine. Nekada je svećenik usavršavao socijalni poredak, imao je službeno mjesto. Danas on ne usavršava ništa, kaže Henri Denis. Budući da je forma društva pukla on nema više podrške nego u sebi. On mora sam pokazati koliko vrijedi. Danas je svećenik kao oficir komu su dignuti činovi, a »vojno« pravilo ne štiti više njegova auktoriteta. Danas on svijetu kao da više ne treba, suviše je. Svećenik je osuđen da bude usamljen čovjek. Iako nosi sotanu ili habit, one ne govore više mnogo. Svećenik proživljava samoću svoje službe koja ga ne uključuje više u jedan ljudski milieu. Zato se i govori mnogo o njegovim afektnim nastranostima, defektima, o njegovoj psihološkoj nezrelosti, o manjku smisla za realno. Tih manjaka je bilo i prije ali uvjeti života su činili da isti nisu bili tako osjetljivi. Sadašnji život prepuštajući čovjeka samom sebi, čini da defekti izbijaju na površinu. Ništa čudno zato ako kod svećenika kao i kod njegovih suvremenika problem seksa, problem žene postaje gorući problem. Kad su ljudi prepušteni samima sebi, samo se jaki stvarno snalaze. Drugi, koji nisu jaki, dezorijentirani postaju igračke u rukama instinkta i svih snaga u nama koje su izgubile svoje jedinstvo. Svećenik pripušten samom sebi izgubljen je donekle u ovom svijetu koji se izgrađuje. No toga ne bi smjelo biti: on je tu radi svijeta. Markiran stilom što ga baštini od predšasnika, on se mučno integrira u pokret koji nas vodi u budućnost. Njegova ga formacija upućuje prema onom što je prošlo, prema historiji. On osjeća da to nije više samo jedan dio čovječanstva što se miče, što se pokreće, nego da je to cijela civilizacija koja izlazi iz dosadašnjeg stadija, a njene ga dimenzije prelaze. Ima petnaestak godina on je mogao sanjati o svećeniku-radniku. Danas on vidi da je to bilo samo djelomično rješenje. Moderni svijet nije isto što i svijet rada. Ako danas mnogi svećenici što su sticajem okolnosti umiješani u svijet sanjaju o zanimanju, o laičkom stanju, o oženjenom svećentvu, to je najviše radi toga da bi ušli u kontakt sa svijetom kome oni ne poznaju jezika. Svećenik je danas kao misionar koji ne zna govoriti u kraju komu je htio donijeti evanđeosku vijest. On se ne plaši više kao nekada građanskog, buržuskog svijeta. Vremenu buržoazije je odzvonilo. On se ne zna snaći pred tehničarom, inženjerom, radnikom. On je u svojoj formaciji naučio toliko pojmova koji su u današnjem svijetu preciznosti nejasni. On je svjestan da i ovaj svijet ima granica i ne bi se on želio izjednačiti s njim. Ali kako se

snaći? I zato svećenik naših dana ima dojam da živi od slučajnih susreta, bez pripremljenog plana, napamet... Bez određene plaće i živeći od milostinje (kakva li termina!) on bi htio zarađivati svoj kruh kao i svijet. Smisao mu za novac manjka. I on često umišlja da je parazit. Novac što ga dobiva za kult ne izgleda mu čist, pošten. Njegova dobroćudnost i plemeniti osjećaji nemaju nikakvog utjecaja na efikasni svijet što se rađa pred njegovim očima.

Tu svoju dramu on mora živjeti javno. Htio on ili ne htio, svećenik je čovjek čitavog svijeta i čitav svijet, ostavljajući ga u njegovoj samoći, ima svoje mišljenje o njemu. I od njega kao i od Crkve reklamira mnogo. Pa ili šutio ili govorio on riskira da bude okrivljen, da bude osuđen. Ono što se traži od njega je često vrlo proturječno. Trebalo bi samo učiniti jednu anketu i zapitati što ljudi zapravo hoće. Kako se snaći? Mnogi svećenici kao da dovikuju svijetu: ne zaboravite samo da sam ja čovjek i da nemam nego jedan život kao i vi.

Ova kriza nije ni za što drugo jaka, velika nego jer je svećenik doveden u pitanje u vrednotama koje sačinjavaju centar njegova života i kojima se on potpuno predao. Laik, koji kao i svećenik osjeća promjene svijeta, ima svoje zanimanje, svoje ognjište gdje nalazi ekvilibrij i osmišljenje. Naravni milieu svećenika, ono što ga ekvilibrira kao čovjeka je njegovo svećeništvo i samo ono. Stoga ništa čudno da svećenik ima dojam da se nalazi pred zidom. Pred njim živi jedan svijet, koji ima svoj život, svoje zakone, koji je dostatan samom sebi i ne traži ništa od ovoga stranca koji se zove svećenik. Svijet je jak i zavodljiv i svećenik ne može ne osjetiti njegove privlačljivosti. Kako prijeći k njemu? Kako se ne uznemiravati?

I ova kriza koja je najprije kriza čovjeka postaje kod svećenika kriza vjere. Skokovi u stranu koje svaki čovjek može doživjeti u redu puti dolaze od njezine slaboće. Danas su isti često posljedica fundamentalne zbrke, posljedica njegove vjere koja se ruši. Kriza počinje s osjećajem nemoći. Formacija što ju je primio nije ga pripravila da preuzme novi ideal čovjeka. Svećenik konstatira da ga tradicionalni nauk, izvrstan možda u svoje vrijeme, ali sastavljen za svijet kojega nestaje, lišava svih sredstava pred novim problemima. Kako dohvatiti, kako dirnuti ne čovjeka sanjâ, nego svakodnevnog čovjeka.

Čitav sistem slika i predodžbi pomoću kojih je svećenik izražavao svoju vjeru i svoj duhovni život pada u vodu. Jedno je vrijeme svećenik vjerovao da će mu biblijska obnova otvoriti vrata modernog svijeta. Danas on uviđa da biblijski jezik ne diže barijere nerazumijevanja između Crkve i ljudi. Sve je dovedeno u pitanje: ne opstojnost Kristova nego njegovo božanstvo. Evandjeljem pokušava baciti svjetlo na neka socijalna pitanja našega vremena. Ma kako bile plemenite ove namjere one ne izazivlju simpatije kod današnjih ljudi koji su život naučili u tvrdoj stvarnosti života i koji misle i osjećaju dimenzionalno. Svećenik mora stvoriti jedan novi misleni svijet. Tko smo mi u ovom svijetu, rezonira svećenik, s našom polarnom opremom koja nam pomaže da živimo izvan svijeta. Koji tip svećenika treba formirati da bi bio u stanju govoriti svijetu o Kristu i Crkvi? Zvanja svećeničkih je sve to manje. Tip čovjeka što ga predstavlja svećenik ne privlači više. Svećenička je funkcija, služba, izgubila na cijeni. Mnogi kršćani misle da bolje služe kraljevstvu Božjem ostajući u laičkom staležu nego prihvaćajući svećenički. Mnogi žale što su se zaredili, a drugi koji to ne čine, sa zebnjom se u srcu pitaju što li će sve morati pretrpjeti mladi koji se pripremaju za sv. poziv.

Svećenik je naučio obavljati neki posao, vršiti neku službu, svoju svećeničku službu. Ova je sada ozloglašena ili nema više smisla. On je član jedne radne zajednice koja nema posla. Ništa strašnijega, vele kapelani iz gradskih četvrti, negoli je dijeljenje sakramenata u nekim župama. Dijelimo ih, vele, ljudima koji o njima nemaju pojma. I da li su uopće isti djelotvorni kad više nema znaka (signum)? Dijeliti sakramente onima koji nemaju nikakve duhovne ni evandeoske kulture nije li isto što i davati ga, davati ih životinjama? Mnogi svećenici imaju dojam da vjera više ne struji, da milost više ne dolazi preko sakramenata, kao da oni nemaju nikakvoga kontakta sa životom. Ostavljanje religije, napuštanje kršćanstva je nefaljivo isto kao i najsigurniji fizički zakoni, kao bolest, kao neki fatalni proces. To je naravno skopčano s mnogim pitanjima.

Kad bi svećenik barem u službenoj Crkvi našao potporu za svoju vjeru, potporu koja mu je u nekim momentima krvavo potrebna. Na svom radnom mjestu svećenik je kao napušteni vojnik iz prve borbene linije koji zapravo ne zna što general-štab hoće, što planira. Neki nemaju nego malo posla, dok su drugi preopterećeni. A tu svećenik može malo što

učiniti. Pastoralni izbor ovisi malo o njemu. Sa svojih četrdeset ili pedeset godina on se pita isto kao onoga dana kada je izlazio iz sjemeništa: što će starješine učiniti sa mnom?

U takvim teškim časovima on bi želio ljudski dodir sa onima koji s njim upravljaju, no ne nada se da će dobiti što drugo nego nejasna ohrabrenja da nastavi, pobožne preporuke, naređenja. Iz svog ćoška on se pita jesu li ga uopće razumjeli. Katkada ga promijene da se ne žali. Ili mu povećaju poslove, a da mu ne smanje ni jednu od nekadašnjih dužnosti, a on često prihvaća više nego što može učiniti, nositi. Nisu to čisto oni koji mu zapovijedaju što ih on optužuje. On ima dojam da su i oni žrtve sistema. Mnogi misle da valja promijeniti instituciju, dati joj novi oblik i ne samo u nebitnim stvarima.

Koncilske odluke oživljuju nadu kod mnogih. U praktičnom životu one se konkretiziraju u bezbrojnim projektima, anketama, zasjedanjima. Svećenici prisiljeni da se organiziraju troše se i muče do iznemoglosti u formiranju struktura budućnosti. Neki opet čuvaju status quo i ne vodeći mnogo računa kuda svijet ide. Čuvaju i smeće prošlih stoljeća.

Crkva mu ne daje više one sigurnosti što mu ju je nekada davala. On je vidi u punom zahvatu evolucije gdje oklijeva. Stotine novih teorija iskrsava na vidjelo. Onaj koji nije intelektualac i koji ne zna pravo diskutirati (razlog je što malo čita!) konstatira: neka njegova braća su preplašena, očajna, dok su druga nošena entuzijazmom. Ono što je on učio ima dvadesetak godina poprima danas drugi oblik. I to nevjerojatnom brzinom. Ova ga brzina, ovaj ritam promjena ga umara, dok drugi smatraju da je reforma prespora. U svakom slučaju svećenik živi danas u vremenu iritacije, kritike, sektarizma. Ponekoji bi tražili pomoć kod mlađih, obrazovanijih, no ovi su često borci za apsolutne stavove, čvrsta raskršćavanja. Diskutira se i o bitnim stvarima. Gdje je svećeničko jedinstvo, bratska ljubav?

Pred rušenjem struktura mnoge je zahvatila panika i ne vide hoće li išta ostati ili kako neki kažu: zar đavao neće sve odnijeti? I usljed čupanja, katkada nemilosrdnog čupanja starog i ostarjelog toliko dobre pšenice strada. Duhovni bi život barem morao pružiti vjeri neophodno potrebnu pomoć. No ustvari i on se pokazuje dosta krh pred najezdom krize. Sumnja je i tu na djelu. Negdašnje vježbe duhovnosti smatrane apsolutno potrebnima dovedene su u pitanje. Pastoralna angažiranost ih potiskuje. Oni koji pokušavaju uspo-

staviti ravnotežu između pastoralnog i molitvenog života rijetko uspijevaju. Osjećaju potrebu da vode osobni život, ali kako? Kako naći sredstva, komu se povjeriti? Tko umije odgovoriti zadovoljavajuće, pametno?

U ovoj iskustvenoj krizi dolazi na vidjelo ono što je jedan nazvao »iskustvo razočaranja«, razočaranje pred onim što je svećenik napastovan nazvati nemoć Božja. Ne čini se da ga milost Božja transformira. Ali ni druge ljude ona ne transformira tako upadno. Koliko je nekadašnjih vjernih kršćana pošlo potpuno drugim, čudnim, nekršćanskim putem? Svećenik je stvarno doveden pred zid gdje je i pritisnut. Mnogi ne vjeruju da je moguće živjeti veselo. A posljedice onda slijede..., sve to do časa dok u dubini svoje duše istinski ne susretnu Krista.

Naravno ovaj opis ne vrijedi za svakoga svećenika. Ima ih što čuvaju živuću baklju svećeništva i ljubavi prema Kristu i koji su sretni u svom pozivu. Ali vatra što sja u njima ne osvjetljuje često njihova dnevnog, redovitog života i u stalnoj je opasnosti da se pred najezdom krize, površnosti, tijela ugasi. Trebalo bi zato u svakom slučaju ponovo uspostaviti u svećeniku jedinstvo između čovjeka i vjere u njemu.

(nastavit će se)

Priredio fra Ignacije Vugdelija

PROF. ANDRÉ PIETTRE — O IZDAJI KLERA

Izgleda nevjerojatno, a ipak je gorka istina: dobar dio klera, višega i nižega, otvoreno se pobunio protiv vrhovnog auktoriteta u Crkvi — i to poslije II Vatikanskog Sabora, protiv službenog nauka sv. Oca. Na ovu bolnu činjenicu otvoreno se izjasnio sam sv. Otac Pavao VI 7. XII 1968., o čemu ću izvijestiti na svršetku ove reportaže o kritici univerz. profesora *Andrèa Piettre* — o izdaji klera: Devijacije su, zapaža L. Osser. Rom. 28. XI 1968., str. 3, nekih klenika postale tako očite i tako teške, da u njih uprijeti prstom, znači — *braniti Crkvu*.

Prof. Piettre započinje svoju kritiku pobunjenog klera izjavom: »*Corruptio meliorum pessima*«... Ovo je najbolniji aspekt krize mnogih savijesti i običaja. Za sreću, žrtva je ove pokvare manjina klera.